

UQAUHIVUT 2.0

2018-2023

UQAUHIVUT 2.0
2018-2023

TALVANI UQAUTAUJUT

Talvani Uqautaujut.....	3
Tuhaqtijut Ministaujumit	4
1. Naitumik Uqauhiujut Qanuriliningnik.....	6
2. Kangiqhipkaijjutikhait	7
Qanurinirijaagut.....	7
Akhurutigijaqqut.....	8
3. Atulirumajaujunik Upalungaijaut	10
Hunaniliqaa Ihumagijauluaqtut.....	10
Uqauhirminut Iliharnirminik	11
Uqauhiq Havagvingmi	15
Uqauhirni Ikajuqtuijit.....	18
Uqauhiit-Nutaanguffaatiniiit.....	22
4. Atulirningagut Upalungaijarniq	26
Ihumagijaugitunik Kiujuginulu Qanuriniikhait	27
Naunaijarningagut Qanuriniikhaa Ihumagijaujurlu Aturninga	28
Tuhaumajutit	29
Ihuaqutit	30

TUHAQTIJUT MINISTAUJUMIT

Quviahuqtunga aliahukhungalu uqauhirijaagani tuuglia ilagijaini Uqauhivunmik upalungaijaunmik atulirningagut *Ilitarijahimajunik Uqauhirnik Maligaaq, Inuit Uqauhingit Tammaqtailininga Maliganik*. Ilagani kavamapta Turaaqtavunmi havaaqhitauningini, tuniqhimajugut atuqhimaariagani ajjikiingmik ilitarijahimajut uqauhivut, uqatiaqhugu Inuktut atuinaraninganik uqauhiq atuqtauluaqtumik iliharvippingni, havagvippingni uplutuaraagalalu inuuhiptingni Ukiuqtaqtumi.

Kavamat Nunavunmi aninguuqtitijut inuuhirmi ilitarijauninga uqauhiliqinkut maligarjuat 2008mi. Tajja piqangitug ahianik ataniqtuivingmik Kanatami pipkaijunik ajikutaanik atuliqujaujumik munarijutimik nunaqaqaqtut uqauhianik. Una ilagiarutaujuq Nunavut ajikutaqaginingani piqarninginik Kanatami hilarjuamilu.

Uqauhivut 2.0 qujajutaujuq tuniqhimaninginik havakpiaqhimaninginiglu amihuut inuit havakhimajut kigulirmi ikituni ukiuni havitaagani uqariiqtauhimajut uqauhiliqinikut maligarijaqtu iniqtirninganut; akhurutauniarmijuq ukunanga havaaqarniaqtut hivumuuriagani ukiuni atuqtukhani.

Hivuliq Uqauhivut Upalungaijaut, tunijaujuq 2012mi, naunaitiaqhimajuq apqutikhaq pijaagani iniqtirumajavut. Upalungaijaut aturniaqatug apluriarut nuuptiriagani pijutaujuq maligarjuami ihauqtinik atulaaqtuni. Atuqhimajuni talimani ukiuni, piqaqhimajuq aturniaqatunik aalagurninginik takunaqtuniglu qanuriliniqinik aminuni havauhirni, pivalianinganilu atulirninganiglu havaat ikajuriagani uqauhirnik iliaqtut tamaini quliriini, agijjuq ihuaqhivaalirutit atuqpaalirninginik pivikhaqarninginiglu GN-kunit ikajuutit tamaini ilitarijahimajuni uqauhirni, ikajurningilu amihut nutaat havaat ilitquhiliqijini iliharnikulu atuqtuni.

Uqauhivut 2.0-mi, pigiaqtugut tuglingmi havauhikhamut atulirningagut. Una nutaaq ilagija pijutaujuq talimani ukiuni atuqtakhaptinik, ilagiarlugit iliturijavut iniqhimajavulu pihimajut Uqauhivunmit. Pigiartaujurlu ilakuqarninginik tugautajut hivulirmi upalungaijarnikut havauhirmi tulirutaujurlu amihunik nutaanik atuqtakhanik pihimajunik qilamik nutaaquqpalianinganic inujuhip, nutauniqhaniglu atuliqtuni ukiuqtatumi.

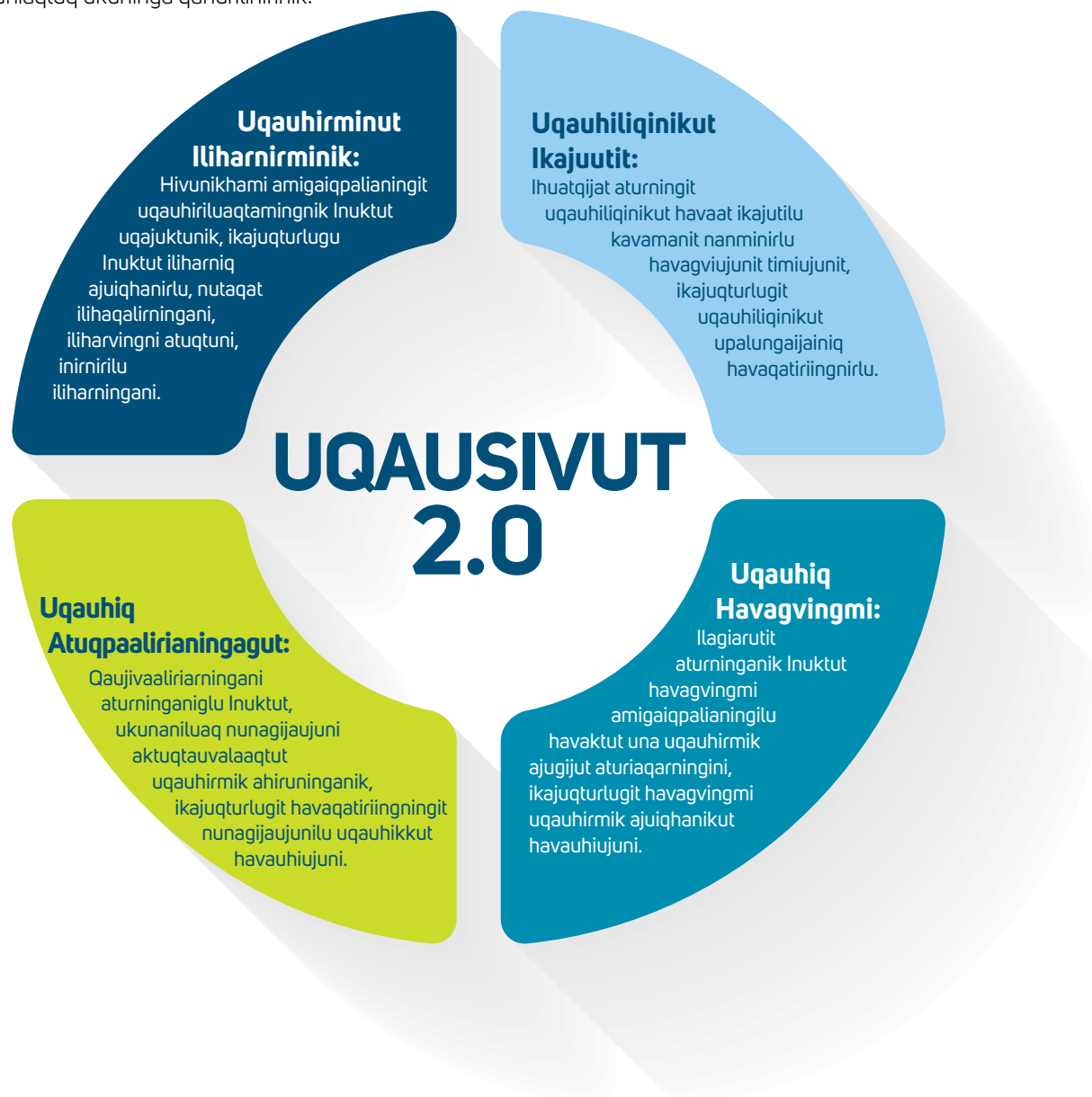
Aulaqtiraptigut una havaaq, qauhimajuvut piqarninganic Inuktut pilimaginmat maligajutigit talvatuaq kavamalu upalungaijautainit. Kinguliriinit inungnit havaagungmat, pijutauniaqturlu tuniqhimaninganic tamaita havagviujunit, timigijajunilu ukiuqtatumi. Kinguliit talimat ukiut naunairutaujut iniqtilaarninganic ilagiarlugit aulaniritiaqtavut, ilitpaliavluta ajuqhautiptingnit, ukunagaluarlu, hakugikhivaalirninginiit ikajuqtiriigutiptingnit ilaliutivalianinganic tamapta akhurutigijaptingnit. Atuqpaalirninganic Inuktut piniarikput hatqirningalu ajikutaqangituq inujuhiq pijutiqaqtumik ihumangitiarninganic atuqhimarninganic tamaita ilitarijauhimajut uqauhivut.

David Joanasie
Minista Uqauhinun

1. NAITUMIK UQAUIJUT QANURILININGNIK

Uqauhivut 2.0-miitug pijjutauniaqtug ukuninga qanuriliniririk:

2. KANGIQHIPKAIJJUTIKHAIT

Qanuririjaagut

Uiguani 13(3)mi *Ilitarijahimajunik Uqauhirnik Maligaaq* Uiguani 25 Inuit Uqauhingit Tammaqtailininga Maliganik piquingmata Ministaujuq Uqauhiliqiningmik pivaliajaagani iluingaumajumik upalungaijaunmik atuliriagani Nunavunmi uqauhiliqinikkut maliruagakhaq. Ilagiarningani hivuliq upalungaijaut (2012mit 2016mut), Uqauhivut 2.0-mi naunairutaujuq tajja qanurininginik ihumagijaqaqhunilu aturuminaqtunik pilaqtuniglu qanurilikhainik atuqtukhani talimani ukiuni.

Uqauhivut 2.0-mi tikuaqhijuuq atulirumajaujunik amigaiqpaaliriagani inuit ilihaqtut uqaqtulu Inuktut humiliqaak Nunavunmi, atautikut ikajuqturlugit munarininga, atuqpaalirninga, ihumaqhuutailu tamaita ilitarijahimajunik uqajuktut Nunavunmi. Ilaupkaqtitijuuq kagiqhijaujunik ilitamingnit hivulirmi upalungaijaunmit, naluhuiqtainit naunaijajutinit tuhaqtamingnilu uqauhiliqinirmi ilaujunit humiliqaak Nunavunmi.

Uqauhivut 2.0-mi ilagiarutaujuurlu hivulirni talimani ukiuni aturlininganik. Naunairiagani qanuraaluk hivuliit havaarijaulraarumajuni pitquhijut aturniqarmataa uplumi, tuharumahimajut pihimavlutiglu aalatqiinit ilaujunit, havagviujunilu inuilu havagviinit Kavamani Nunavunmi, Nunavut Tungavitkunit, nunani Inuit katimajjunit, hamliujunit, nanminirlu havaaqaqtunit, Uvivitullu uqajuktunit. Ukuat uqaqatiriingningit pijutaujuq tungavikhaanik atulirumajaujunit uqautaujunik Uiguani 3mi.

Atulirninganik *Ilitarijahimajunik Uqauhirnik Maligaaq*, unalu *Inuit Uqauhinginnun Tammaqtailinirmut Maligaaq* 2008mi, Kavamat Nunavunmi nalunaiqhijut uqauhirni ihumaqhuutit ilangitiarninganik Nunavunmi inuujjuhijumi. Ministaujuq Uqauhiliqinirmik pijariaqarmat ihuaqharninganik Uqauhivut 2.0-mik hivuliqhurlunilu atulirninganik upalungaijaut, aulaniqatiarninga piquiniaqtuuq tamainit ilauninginik uqauhiq munariningagut, atuqpaalirningagut, atuqhimaginingagulu tamainit inuit nanminirlu havagviujunit, ukunangalu nunagijaujunit, qatangutiriinit, inungnilu humiliqaak Nunavunmi. 2018mit 2023mut, Piqquhiliqinikkut havaqatiqarniaqtuuq GN-kuni havagviujunik inuilu havagviinik, hamliujunik, nanminiq havaaqaqtunik timiujunik, Uvivitullu uqajuqtunik, Inuilu timigijainik pivagiagani qanuriliniti atulirumajauluaqtulu Uqauhivut 2.0-mi atulirningagut. Atautimi Turaaqtavutkunut Havaakhijutaujuq, pifaarniaqtat uqauhiqut, ilitquhiqut, nipigijaqulu.

Akhurutigijaqqut

Nunavut qaujimajaujuq aturniqaqhunilu Kanatami hilarjuamilu ajjikutaqangitumik ukiuqtaqtumik, aalagajumik avatiqtaqtumik, aulariqtumik Inuit ilitquhiinik uqauhirmiglu, ajjikutaqangituq ataniqtuivik, aalagajumiglu ihumagijaqaqtunik ihumagijaujunik atuqtakhaniglu Ukiuqtatumi.

Nunavut hatqirimat, munarininga atuqpaalirningilu Inuit ilitquhiit uqauhialu apiqutaugituni tikuaqtaujuq una aturniqatiarninganik iniqtigakhamik nutaamit kavamaujumit. Qanituani tuani (20) ukiut kiguani, Inuktut ihumagijaunginaqtuq nalunairutaujurlu kinaunirijaptigni Nunavunmiutauvluta.

Nunavut agilarrijaujurulu malrungnit ahiinik ilitarijauhijungnik uqauhirnik nunagijaujuni. 2016-mi ¹, 1.8%mik amigainingit Nunavunmiut uqaqtut Uivivitut uqauhiriniraqhugu, 31%lu amigainingit uqaqtut Qavlunatuq uqajungniraqhtuk. Qaujimajaujariaqaqtuq atauhiq inuk qulinit uqauhiqarniraqtut Uivivitut, saivaujulu (7) qulinit Qavlunaatut uqajungniraqaqtut.

Aturluarninga Qavlunaagut ikpigijaujuq amihuni iningijaujuni, agilramilu ukua nutaqaat tuhaqatarnirijainik hivulirmik uqauhirilraaqtamingnik. Inuit 85%gualuaqtilugit amigainingit Nunavunmi inugijaini, 63%gujut amigaininginik Nunavunmiutat uqarniraqtut Inuktut uqauhiriluaqhugu ilihimavlugit 2016-mi (ikitqijat 68%mit amigaininginik qanituani 2011-mi).

Atautikut, 50%gujut amigainingit Nunavunmiutat uqaqtut Inuktut uqauhiqarluarniraqhtuk agilramingni (ikitqijat 52%mit amigaininginik 2011-mi) UNESCO² qaujipkaijut Inuktut 'qajangnarninganik' kivalliqhiani Nunavut 'naunaiqhunilu aturuiqtauvallianikhaagut' ualiqhiani nunami. Ukua naunaipkutit atuqtauvaktut uqauhiq atuqtauhuraagat tamaini inujuhiujuni, nutaqalu iliharuirmata uqauhirmik agilramingni tajja.

Nunani, takuukhaujumi Titiraami 1mi, ikiglivalianingit uqauhiq aturninganik agijuuq humiliqaak Qitirmiuni ilaginilu Kivallirni nunagijaujuni. Qikiqtani, ahianit ukiuqtatumi kavamaqarviujuup, Inuktut naamainaquuqtuq aturninganik. Kihiani, tajja ihumaluutiqaqtut tuutqiguirninganik uqauhiq Inuktut atuqtaujuq uplumi, nunagijaujunilu amigainunit inungnit uqajuktuni.

Hakugiktuq ihuaqturlu upijut aturiaqaliqtuq munarijaagani atuqpaaliriaganilu ihuarninga atuinarningalu Inuktut aulainariaganilu atuqtauluaraninganik Nunavunmi inujuhirni.

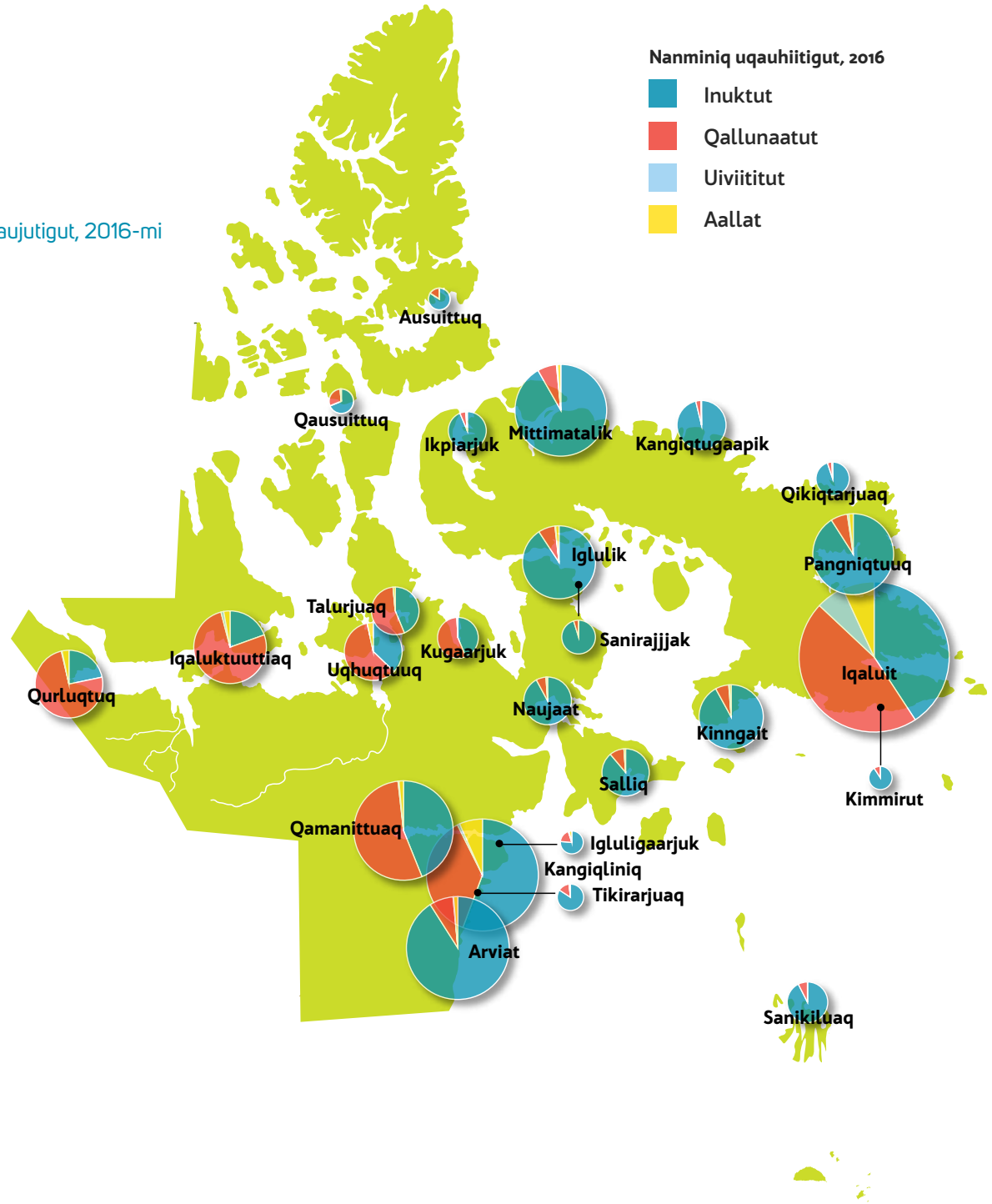
Ilagijaa una uigua uqatiaqtuq hunanigliqaa ihumagijautiariaqaqtunik pijaagani Nunavunmi uqauhiliqinikut iniqtirumajainik, uqatiarutinilu huug atuni aturniqatiarninganik, iniqtirumajainiglu kavamat pijakhait uvuuna atulurumajaujunit.

¹ Naunaipkutiqarvik Kanatami. Inuqarnirnik Qanurininga – Nunavunmi 2016-mi Kitiijjutini.

² UNESCO Uqaqatiriigviulaaqtuq Nunaguani Hilarjuap Uqauhiinik Aturuiqtaunahuqurningnik (www.unesco.org/languages-atlas) 2015-mi.

Titiraaq 1: Hivuliq Uqauhiq Ilitaujuq Nunagijaujutigut, 2016-mi

3. ATULIRUMAJAUJUNIK UPALUNGAJAUT

Hunaniliqaa Ihumagijauluaqtut

Uqauhivut 2.0-mi ihumagijaaqtuq hitamanik ihumaluutaujunik; atuni tikuaqtaujuq havaarijaulraaqtukhamik kavamanit uqauhiliqinikulu ilaujunit, atunilu ilaujjutiqaqtuq amigaiqpalianikhaagut aturninga ilitpalianinganiglu Inuktut humiliqaak Nunavunmi. Atulirumajaujut ihuaqhijaagani atuni hunaliqaa pihimajut kivgaqtutinit hivuliqhuqtunit pivalianinganik Uqauhivut 2.0-mik hivulirnilu talimani ukiuni Uqauhivut atulirninganit.

Hitamat ihumalungnarluarningit ukuagujut:

- **Uqauhirminut Iliharnirminik**
- **Uqauhiq Havagvingmi**
- **Uqauhiliqinikut Ikajuutit**
- **Uqauhiq Atuqpaaliriarningagut**

UQAUHIRMINUT ILIHARNIRMINIK

Ilgiaikutikhanik ajuiruirutainik Nunavunmiut Inuktut uqariami aulagtiriarut amigaiqpaaliriagani Nunavunmiut uqalaaqtut Inuktut, ilgiarlugilu uqarikhitiarningit. Uqauhivut 2.0-mi piqujuq una atuqtitpaaliriagani ikajuqturiarlugulu tamaini uqauhirmik ilihautini.

Nutaqaat Iliharaningani

Qanurilininga: Amigaitqijanit uqarikhilutiglu Inuktut ukua inulramiit nutaqaat.

Ihumagijauninga: Tajja ihuaqutit, havaat, maligaujurlu nutaaguqtiriaqaqtut ilagiarlugilu iniqtiriagani hakugiktuq tungavikhaq Inuktut ilihautikhani upalungairiagani nutaqaat ilihaqaarnikhainik tajja inujhirmi ilitquhirmilu inuviujuni nunani.

Atulirumajainik Havaarilraaqtukhanik:

- Ilagiarlugit ihuaqhivaalirugilu tajja nutaalu ilihaligaat nutaqqiivingnilu ihuaqutit ilihautikhalu, ukualu Nunami Ilihaqtuliqinikut Ataniqtuijit aulapkagaujut manikhaqtitugilu ilihautaujut, pivalianingilu Nunavunmi Ilihaqaarutikhanik Nutaqqiivingnilu Havauhikhainik;
- Ilagiarlugit atuqtitaagani nutaqaat ilihaqaarningini uqauhirmik ilitquhirmiglu ilihautikhanik agajuqaanut iliharniaqhimajunik nutaralgit agilramingni; unalu
- Atuatiriiliriagani *Nutaqqiivingmi Munarijutinik Maligarjuaq* ilagijainiglu maliruakhanik nutaunighami *Ilihaqtuliqinikut Maligarjuaq* pivikhaqaarninginilu *Inuit Uqauhinginnun Tammaqtailinirmut Maligaq*.

Hivuliqhuqtuq: Ilihaqtuliqinikkut, havaqatiriininginik ikajuutainiglu Havagviujuup Ilitquhirmik Inuujhirmiglu, nunani Inuit Katimajit ahiilu uqauhiliqijit ilihautuliqinikulu ilaujut humiliqaak Nunavunmi.

Ilihaqaqtunit Puqtunianut 12 Malrungnik Uqautiqaqtumik Iliharniq

Qanurilininga: Amigaiqpalianingit qafiuningit ilihaqtut pivaliajut angitqijanic uqarikhitarutitik.

Ihumagijauninga: Ihariagijaujuq pivagiagani nakuujunik iliharnirmik pivagiaganilu ajikiinik aturninginik iliharnirmi ilihautinik aturiaqarninginik malrungnik uqauhiqarnirmik iliharnikut atuqtunik. Una ihuaqhivaalirutauniaqtuq qanurininginik ilituqhautit, ihuaqtunik pivalianinginut, ilihaijilu ajuiqhaninginik, pijutaujunik ihuatqijamik ilihaqtut qanurinhainik.

Atulirumajainik Havaarilraaqtukhanik:

- Amigairninginik qafiuninginik iliharviit atuligtut Nunami Ilihaqtuliginikut Ataniqtuijiti huaqhivaaliriagani uqauhiq ajuiqtutaujuq atuqtuq ihuaqtuq nunagijamingni aturiagani;
- Iniqhilutik malrungnik uqauhirni qanurinhainik ajuirninginik ilihaqaqtut, 12mut, ikajuqtaulutik ilitquhirmi aturniqaqtumik ilihautikhanik, ihuaqtunik, ilituqhautiniglu, ajuiqhajjutiniglu atulirningagulu humiliqa tamaini ajuiningini;
- Ihuaqhailutik nutaanik malrungnik uqauhiliqaqtungnik ihuaqtunik, ilihainirmik, ilihautikhaniglu ilihaqarninginik 6mut, 7mit 12mut ajuininginut; unalu
- Amigaiqpaalirlugit Inuit ilihaijit havaktitaujuq, ajuiqhimajut, havaktigihimaginarniniglu, aturlugu Inuktut uqauhiq ilihautini ilihaqaqtunit ajuininginik 12mut.

Hivuliqhuqtuq: Ilihaqtuliginikut, havaqatigijaulutik ikajuqtaulutiglu Piqquhiliqinikut, Nunavunmi Ukiuqtatumi Ilihaqpaalirmingmit, Inuit Uqausinginnik Taiguusiliuqtinit, nunagijaujumilu Nunami Ilihaqtuliginikut Ataniqtuijit.

Inirnit ilitpalianingagut

Qanurilininga: Amigaiqpaalirlugit, tuutqingningit, qahangningniglu uqauhirmik ajuiqhajutikhanik hanajakhanik havaaniglu ihuaqhagaujut atuqtitaugulu inirnit, ihuaqhivaalirutaugunik uqarikhijutunik aturninganiglu Inuktut humiliqaak ukiuqtaqtumi.

Ihumagijauninga: Amigaiqpaalirningit inirnit atulaaqtut Inuktut uqarikhijut aktarniqarniaqtuq tamaini inujuhiujuni uplutuaraagat Nunavunmi, utiqtilugulu nuutpalianikhaa uqauhiq atautinit inungnit ahiinut iglumiujuni nunagijaujunilu una uqauhiq atuqtauhiqpalianingani.

Atulirumajainik Havaarilraaqtukhanik:

- Atuqhimaarlugu ihuaqhivaalirlugulu ajurirninga aturiagani nunami iliaqpaalirvingni uqauhiq atuqpalianinganiq nutaaguqtirlugulu ilihautit havaarilraarlugulu qanurikhait ajuiqpaalirutikhanik uqauhiq hivolirmik uqauhiqaqtut atuqtakhainik qaritaujakut ilaliujuniluniit ilihautikhanik;
- Atautimuktirlugit tajja ihuaqutit pivalialugulu nutaat uqauhiliqinikut ilihautit ilihariamilu ihuaqutunik Inuktut atuqtaujaagani tamaini Nunavunmi Ukiuqtaqtumi Ilihaqpaalirvingmi ilitquhirmik uqauhirniglu ilihautini;
- Ilagiarlugit ajurirutikhait Uqaqtiliqtuujit Nuuptirijilu Ilihautikhait aninguqhijaagani naamajunik ilitarijutiqaqtunik nuuptirijinik pivagiagani tajja ihariagijauninginik; unalu
- Amigaiqpaalirlugit ilihautikhat aturningit qafiuningilu aninguqhijut Ilihaqpaalirvingmit Victoriamit Naunaipkutiqaliriagani Iliharnirmi Nunaqaqaqtut uqauhiinik Atulifaarutikhaini.

Hivuliquqtuq: Nunavunmi Ukiuqtaqtumi Ilihaqpaalirvik havaqatigijaulutik ikajuqtaulutiglu Piqquhiliqinikut.

UQAUHIQ HAVAGVINGMI

Uqauhiq 2.0-mi hatqirutauniaqtuq havagviujuni ihumagijaqarluaqtunik aturningagut ihauqhivalirningagulu Inuktut havagvingmi uqauhiujaagani kavamani ihumagilugilu atuqhimagarlugilu ihumaqhuutait Nunavunmi aalat ilitarijauhijajut uqauhiit.

Havaqatigiplugit Havaqatigiiktut

Qanurilinga: Inuktut havagvingmi aturiagani uqauhiq ukiuqtaqtumi kavamani havaktunit.

Ihumagijauninga: Tamaita ukiuqtaqtumi kavamani havaktut havaktukhalu qauhimajaagani ihumaqhuutaujumi havagiami Inuktut aturlugit, pipkailutiglu ilihautikhanik atuqtukhanik haugauniinilu pivaalirutikhanik, Uqauhivut 2.0-mi ihuaqhivaalirutauniaqtuq Inuit havaktunik, ilagiartugit Inuit manikhaqhiurutinik atuqtakhainik atuliriaganilu Inuktut havagvingni uqauhirijaujaarangni kavamani.

Atulirumajainik Havaarilraaqtukhanik:

- Iniqhilutik pigiarutikhanik ilaqariagani uuktuqtut ihuaqtmik ilituqhariagani uqariami ajugininginik Inuktut ilagijauluni piqariaqarninganik havaktukhanik qiniqhajjutini;
- Ilaliutilugu atuquijut havagvingmi Inuktut uqauhirmik havaktikhaqhiurutini;
- Ilituqharlugit ilitarijaulutiglu havaktut ajuginingini humiiningini Inuktut uqariami;
- Iniqhilutik naunaitumik pitquhikhamik uqauhirmik kavamat pijutaanmik nahurijainiglu pijutiqaqtunik havaktut uqauhirmik ajuiqhaningini;
- Ihuaqharlugit iniqtilugilu uqauhirmik ilihariagani upalungajjautinik GN-kuni havaktut atuqtakhainik; unalu
- Hanalutik atuqtilugilu uqauhirmik uqarikhivaalirutikhanik ajuiqhanikut havaanik.

Hivuliqhuqtuq: Havagviujuq Maniliqjinit Havagviujurlu Ministaujunit Kavamaliqinikulu Havaaginik, havaqatigarlutik ikajuqtiqarlutiglu tamainit havagviujunit inuilu havagviinit Inuit Uqausinginnik Taiguusiliuqtinillu.

Taijuhiujut

Qanurilinga: Amigaiqpaarlugit ihuarningit amigainingilu havagviujuni pijutiqaqtunik taijuhirnik uqauhirmiglu naunaipkutiluanik.

Ihumagijauninga: Havagviujut inuilu havagviit pijumajut nutaanik ihauqtuniglu taijuhirnik, uqauhirmilu naunaipkutiluanik, pivagiagani uqauhiq atuqpalianingagut aturiaqaqtamingnik.

Atulirumajainik Havaarilraaqtukhanik:

- Tikuaqhilitik, atuqaarlugit, ihuaqhaglutilu naunaitut taijuhiujut aturiaqaqtut uplutuaraagat aulaningini, havaani, ikajuutinilu tamaini havagviujuni;
- Ihuaqharlugit ilituqhautit, pithuhiujut, upalungaijautilu, pivalianingilu ihuaqtit amirijaagani ikajuriaganilu malitiarningagut Nunavunmi uqauhiliqinikut maligarjuat, akhurutiqarlutik qanuriliuruhikhanik ikajuriagani uqauhiq nalaumatiarninganik aturninganilu atauhiujut taijuhiujut tamaini kavamani tuhaumajutaini; unalu
- Iniqhilutik qanurinkhaagut atuqtukhamiglu qaguguraikpat ilituqharninganik qanurininganik, tuniuqharninganik, ihuarninganik, hakugingninganik, aturninganik, tuharnaarninganik Inuktut amihuni huliviujuni humiliqaak Nunavunmi, aturlutik tajja ilituqhainikut havaanik, ilagiarlutilu pijariaqaqat ihuaqutikhalu naamakpata atuktukhat.

Hivuliqhuqtuq: Piqquhiliqinittut, havaqatiqarlutik ikajuqtaulutiglu tamainit havagviujunit inuilu timigjainit, Inuit Uqausinginnik Taiguusiliuqtinillu.

UQAUHIRNI IKAJUQTUIJIT

Ilaliutininginit akhuurutainik inuit, nunagijaujut, ilihaijit, kavamat, Inuit timigijait, manikhaqhiuqtulu atuqpaaliriagani Inuktut ikajuutit inungnut, Uqauhivut 2.0-mi ikajuutauniaqtuq hakugikhivaaliriagani tungaviujuq tamaat aulaniqariagani, malrungnik uqauhiqaqtunik inungnik Inuktut, Qavlunaatut, Uivivititulu.

Havagviujut Inuilu Havagviit

Qanurilinga: Ihuaqhivaalirlugu aturningit ikajuutit tuhaumajutilu havagviujunit inuilu havagviinit tamaini ilitarijauhijamajunik uqauhirni aturlugit.

Ihumagijauninga: Nunavunmiut ihumaqhutiqaqtut pivagiagani ikajuutinik kavamanit havagviujunit uqauhiqtik aturumajatik aturlugit. Ukiuqtatumi kavamani havaktut qaujijamaagani havaarijakhamingnik upilutik atuqtitijaagani qahakhilugilu kavamanit ikajuutit ilitarijauhijamajuni qauhirnik aturningini, ihuaqhivalirutauniarmat aturninginik ukiuqtatumi kavamani havaanik ikajuutiniglu tamainit Nunavunmiutani, amigaiqpaaliriagani kiututait kavamat.

Atulirumajainik Havaarilraaqtukhanik:

- Ilagiurlugit amigainigut tuutqingningilu nuuptirijutinut ikajuutit pivagiagani ihariagijainik tamaita havagviujut inuilu havagviinit amigaiqpaalirlugit qafioningit Uivivitut, Inuktut nuuptirijit, nutaaqutiglugu Nuuptilunik Pitquhiujuq Maliruakhatlu, ihuaqhivaaliriagani nuuptirinik munarijutinik atuqtunik;
- Tikuaqhilutik atulitugilu ihuaqhautit ihuaqhivaaliriagani inuit aturninginik tuhaumajutit ikajuutulu ilitarijauhijamajunik uqauhirnik aturlutik havagviujunit inuilu havagviinit pivalialugit, atulirlutit, amirilugilu atuqtut tuhaumajutini ikajuutinilu ilitarijauhijamajunik uqauhirnik aturlutik; unalu
- Amigaiqpaalirlugit ajuruirutait ukiuqtatumi kavamanit havaktut tuhaqtitivagiagani kivgaqturiarlugilu inuit ilitarijauhijamajunik uqauhirnik aturlutik ihumamingnik tikuaqhilutik, havaktikhaqhiurlutik, havagvikhalu tikuaqtaujut malrungnik uqauhiqariaqatunik inikhainik, pivalialugit atuqtugilu uqauhirnik qaujimaliriagani ajuiqhavignik.

Hivuliqhuqtuq: Piqquhiliqinik, havaqatiqarlutik ikajuqtiqarlutigli tamainit havagviujunit inuilu havaviinit.

Hamliujut Havagviujut

Qanurilininga: Amigaiqpaaliriagani hamliujumi kavamainit ikajuutinik inungnut Inuktut, ahiiniluniit ilitarijauhijamajunik uqauhirnik aturlutik nunagijaujumi agijumik aturniqarniqat.

Ihumagijauninga: Nunavunmiut ihumaqhutiqaqtut pivagiagani hamliujumi ikajuutinik Inuktut tamaini nunagijaujuni. Pivagiagani tamaita hamliujut, hamliujunilu havaktut qauhimajaagani aturiaqaqtamingnik atuqtitijaamingnik hamliujumi ikajuutinik Inuktut, ahiinigluniit ilitarijauhijamajunik uqauhirnik aturlutik agijumik aturniqarniqat, ihauqhivaalirniarmat uqaqatigijaagani kiujjutainiglu hamliujut.

Atulirumajainik Havaarilraaqtukhanik:

- Ihuaqharlugu atulirlugulu hamliujumi uqauhirmik atulirningagut uplaugaijaunmik havauhikhamik, ajuiqhajjutikhanik, maliruakhaniglu talimani ukiuni upalungaijaivikhami, ikajurlugilu hamliujut haavitauningagut atuqtakhainik;
- Ilagiarlugu aturninga Inuktut ajuiqhajjutikhanik havaat amihuni ukiuni ajuiqhajjutikhanut upalungaijautinik ilagiarlugilu ajuqituijutinik ajuqituijumik havaani;
- Ilitarilugit naunaitut aturiaqaqtut, atuqtut, havauhirlu qanuriliniqat agijumik aturumajauninganik hamliujumi tuhaqtijutinik ikajuutiniglu aturninga ilitarijauhijamajunik uqauhirni; unalu
- Pipkaihimarlutik maningnik ikajuutikhanik havaani hamliujumi naunaipkutinik, uqaqtliqtuijutinik piqutinik, nuuptirijutinik, ahiiniglu hamliujumi tuhaumajutinut ihariagijainik.

Hivuliqhuqtuq: Havagviujuq Nunagijaujuni Kanamanilu Ikajuutinik, havaqatiqarlutik ikajuqtaulutiglu Piqquhiliqinikullu, Hamliujumi Ajuiqhajjutiliqijit Timiujuq tamaitalu hamliujut.

Nanminik Havaaqaqtut

Qanurilinga: Amigaiqpaalirlugit nanminik havaaqaqtut ikajuutait inungnut una Inuktut uqauhiq aturlugu.

Ihumagijauninga: Nunavunmiut ihumaqhutiqaqtut pivagiagini ikajuutinik nanminik havaaqaqtunit Inuktut uqauhiq aturlugu. Tamaita nanminik havaaqaqtut qaujimaagani havaarijakhamingnik, ilagani *Inuit Uqauhiinik Munariningagut Maligarjuami*, ilaujaagani Inuktut atuqtitigumik ikajuutinik Nunavunmi, ihuaqhivaalirutauniarmat tamaini uqarvigijaulraaqtuni niuvaajunut ikajuutinik Nunavunmiutanut.

Atulirumajainik Havaarilraaqtukhanik:

- Uqaqatigilugit aturluaqtut havagviujut (imaitut, tujurmipkaijit, pulaqtuliqijit, aularutininik, niuvaajiniglu) pijaamingni ihumagijainik hanalrutininik, ihuaqhautininik, ihuaqutininik, ikajuutiniglu atiruaqaqtunik pivagiagini uqauhirmik maligarjuaq malitariagani;
- Iniqhilutik munarilugulu aitutikhanik havaamik ikajuriagani nanminik havaaqaqtut timiujut ihuaqhivaaliriagani malitiarninga havaarijakhamingnik ilagani Uiguani 3mi *Inuit Uqauhinginnun Tammaqtailinirmut Maligaq*;
- Ihuaqhailutik inuit ilharnikhainik qaijipkaijutimik atuqpaalirningagut Inuktut tamaini nanminik havaaqaqtut timiujut pivalianingagut tuhaumajjutinut ihuaqutiqarvingmik: unalu
- Ihivriurlugu tuukhiutit havaakhanik akitaqtautilu havauhiujunik timiujut uuktuqtuut kavamanit katrangnik ikajuutinigluniit maliruatiarmagaa Nunavunmi uqauhiliqinikut maligarjuat nutaanguqtirningagut havaakhaqhiutut pitquhiinik, pigiarutainik, ihuaqutainiglu.

Hivuliqhuqtuq: Piqquhiliqinikut havaqatiqarlutik ikajuqtiqarlutiglu Havagviujumik Nunagijaujuni Kavamanilu Ikajuutinik, Manikhaqhiurutiniglu Pivalianitkut Aulagtulijiginiglu.

UQAUHIIT-NUTAANGUFFAATITINIIT

Uqauhivut 2.0-mi nuutqaqtinahuarutaujuq tuutqiiqpalianiganik Inuktut uqauhiq Nunavunmi, havaarilirarlugulu ihuaqhivalianinga agiglivalianingalu uqauhiq aturninga inulramingni nunagijaujunilu una Inuktut ajurnaqhivalianingani amigaitut atuqpalianinganit Qavlunaatut uqauhiq. Nunagijaujut hivuliqhurniaqut upalungaijaningani havaarigiarlugulu hulijutit hakugikhivaaliriagani Inuktut uqauhiq aturlugit nunani nunagijaujunilu ihariagijainik.

Nunagijaujuni Hulijutit

Qanurilinga: Amigaiqpaaliriagani atuktukhat Nunavunmi nunagijaujuni ilitaagani aturninganiglu Inuktut uqauhiq nunagijaujunit hivuliqhurningini hulijutinik havaaniglu.

Ihumagijauninga: Nunagijaujunit ilalutininginik qanurinihaagut, atulirningagut, atuqtitijuhinut, ilituqharningagulu uqauhiliqinikut hulijuhirni aturniqaqtuq ilipkamajaagani tamaita aalatqiit qvianangningalu Inuktut uqauhiq tamaini aalatqiini aturninganik.

Atulirumajainik Havaarilraaqtukhanik:

- Piqatigilugit Uqauhirmik Quviahutiqarniq, havaarilugu tuhaumajutinut pivaalirutikhamik inuit qaujivaaliriagani quviagilugilu inuujuhirmi, atuninganik, qanurininganik, aturniqatiarninganik, aalatqiingninganiglu Inuktut uqauhiq, atuqtitpaaliriaganilu uqauhirmik ihuaqutit hanajutilu;
- Pigiarlugu tuhaumajutinut pivaalirutikhamik ihuaqhariagani uqauhiq kanguhaarningagut atuninganik;
- Nutaaqutirlugit aituutinut ikajuutinulu pitquhiujuq havaalu pivagiagani amihuni ukiuni manikhauhikhat uqauhiliqinikut havaani ihuaqhivaalirutinik aulainarningani atuqhimaarninganilu ihuaqutit havaalu nunani nunagijaujunilu;
- Aturlutut aulaniqatiarnikhaa iniqtiriagani Inuinnaqtun turaagajunik uqauhiliqinikut ilitquhiliqinikulu havaanik Qitirmiuni, ajjikutainik ukua atuqtajut Pitquhiliqivingmit unalu
- Ikajuqhimarningani nunagijaujuni uqauhiliqinikut havaagujut, akhuurutigilugit ajuruiqpaalirutikhat nunagijaujuni atuqtitijaagani uqauhiliqinikut havauhiujunik hulijutiniglu.

Hivuliqhuqtuq: Piqquhiliqinikut, Nunavunmi Ukiuqtaqtumi Ilihaqpaalirvik, havaqatiqaqhutik ikajuqtiaqhutiglu tamainit havagviunit inuulu havagviinit, nunani Inuit timigijainit, nunagijaujunilu timiujunit.

Pivalianinga Havaqaririirniq

Qanurilininga: Atulirumajaujumik ikajuqtiirngnikut nunani Inuit timigijait havaarilraarningagut uqauhiliqinirmik upalungajariagani ahivaininginigli ihuaqtikhat uqauhirmik atufaalingagut havaani.

Ihumagijauninga: Uqauhiq atufaaliariagani atuqpaalirutinulu akhurutaujut ikajuqtauariaqaqtut nunanit nunagijaujunilu ihuaqhautaulutiglu ihariagijainik tikuaqtainik nunagijaujunut. Havaqatiriingniq uqauhiliqinikut hivuliqhurnirmik tamaita nunani Inuit timigijainik pijutauniaqtuq: havaqatiriitariagani havaani hulijutinilu, ihuatqijamik aturiagani ihuaqtut, uqaqtiirigiagani hivunikhami havaqatiriigutikhanik pigiarutinik iniqtiriagani tamainit uqauhiq atuqtiipaaliariagani, aulqtiirarutigilu iniqtigakhat.

Atulirumajainik Havaarilraaqtukhanik:

- Ihuaqhailutik qanurinihaagut havaqatiriigutikhanik upalungajainirmi havaalu pivalianinginiq ukunani pigahuni nunani Inuit timigijaini, Nunavut Tungavikunilu havaqatiriitariagani, avanmut ikajuqtiirigiagani havaqatiriigutini uqauhiliqinikut ihumagijaujunik;
- Ihuaqhailutik nunani uqauhiliqinikut upalungajautinik nalaumajunik GN-kuni uqauhiliqinikut upalungajautainut havauhikhaq atuni nunani atuktakhainik, ilaliutilugit tuhaqtatik nunani havaaqarluatunit uqaqatiriingningnit nunaqaqtunit ilaujuqariagani nunagijaujumi nunamilu aturniqariagani;
- Ilagijaani nunani uqauhiliqinikut upalungajautini, katitirilutik nunanit naunaipkutiluanik uqaringninginik, nunagijaujuniluaq ihumalugijaujuni uqauhiq ahivalianinganiq, ihumagilugit inulramiit inimiritlu uqauhirmik atuninganik; unalu
- Qaguguraikpat uqauhiliqinikut katimarjuaqpaglutik uqaqatiriigiamingni nunani hulijutinik, aulaniqatiaqtunik, akhuurutinik, havauhitarutinik, ihumagijamingnigli uqauhiq atiqpaalirningagut.

Hivuliqhuqtuq: Piqquhiliqinikut havaqatiqarlutik ikajuqtiqarlutiglu Nunavut Tungavikunik nunanilu Inuit timigijainit.

Hananinginik Hunanigliqaa aturlugu Uqauhiqut

Qanurilininga: Amigairninginik qafiuningini, tutqirninginik aalatqiinigtlu Inuit uqauhiinik hanaugat tuhaqtijutikhalu ikajuutaujut uqauhiq atuqpaaliriagani atufaaliiraganilu.

Ihumagijauninga: Hanaugat tuhaqtijutulu, atuluaqtakhait inulramiit, pijutauluarniaqtut amigaiqpaaliriagani takuukhauninginik Inuktut uqauhiq pipkajjulu atuqtakhanik nanminik ilitquhirmilu uqauhikhanik Inuktut.

Atulirumajainik Havaarilraaqtukhanik:

- Hakugikhivaalirlugit ukua ilariingningit ilitquhiujuup, uqauhiujuup, atuutinigtlu ikajuqturlugit atuqtakhait inulramiit hatqiqpaliajulu Inuit atuqtuujaqtit qungiaqtitijulu;
- Ihuaqhailutik atuqtakhanik takuupkaqtitijaagani Inuktut hanaujat tuhagakhalu ikajuqtunit Inuit atuqtuujaqtit, hanaujaqtit, qungiakhaluqtit, hanajunit, katimajunit, qaritaujami takuupkajjutinik, niuvigakhanik, quviahugvikhanigtlu;
- Ikajurlugu hatqirninga titiraat hivulirmik uqauhirmik Inuktut, iliqarilugilu havaarijait ukua taiguakhaluqtit amigaijajjilu ; unalu
- Ikajurlugit atuqpaalirningani atuqtauluaqtut tuhaqtijutit atulaaqtut, imaitut TV Nunavutkut Isuma TVkuluniit, amigaiqpaaliriagani ilitquhirmik ilihautikhanigtlu qungiakhanik Inuktut.

Hivuliqhuqtuq: Havagviujuq Manikhaqhiurutikhanik Pivalianitkut Aularutinigtlu, Piqquhiliqiniktut, havaqatiaqarlutik nunagijaujuni ilitquhiliqinikulu havagviujut timiujut.

4. ATULIRNINGAGUT UPALUNGAIJARNIQ

Ilitarijahimajunik Uqauhirnik Maligarjuaq, Inuit Uqauhinginnun Tammaqtailinirmut Maligaq uqatiaqtuq naunaitumik munarijutikhamik, kiujutikhamik atuqtitijutinulu qanurinihaagut atulirninginut maligarjuat. Ministaujuq Uqauhirnik havaaqaqtuq pivalianingamik, atuinarningamik, ihuaqharningamik atulirningagut uuma upalungaijautip, ikajuqtiqarlutik havagviujunit inuulu havagviinit. Aulaniqatiarninga Uqauhivut 2.0-mi pijutaujuq tuniqhijutinik hivuliqhurnirmiglu tamainit atangujanit kavamani havaktunit havaarilraariagani tuniqhimalutiglu atulirninginut uqauhiliqinikut maligarjutat.

Kiguliani agiqtauninginik havaarilraarumajainik iniqhimajunik uvani makpiraami, Piqquhiliqinikut hivuliqhurniaqt ihuaqhailutiglu pivalianingani naunaitumik atulirningagut upalungaijaunmik, pivikhaqarninginik, maningniglu atuqtukhanik Uqauhivut 2.0-mi.

Atulirningagut upalungaijaut tikuaqhinauq pivikhamik iniqtirnihaagut, aturiaqaqtuniglu ihuaqutikhanik (maningnik, inungnik, piqutinik) upalungaiqtulu hulijutikhat ukiuni atuni ihumagijaujuni atulirumajaujuniglu pijutimi. Upalungaijaut ilaqarniaqurlu pigiarutikhamik, pivikhaanik maningniglu atuqtukhanik tikuaqhijaagani ihuaqharlugilu havagviujumi inuulu havagviinit atulirningagut ajuiqhajutingnanik ihariagijaujunik.

Ilgijaini aulanirmingni upalungaijarnikut hunauninginik, atulirningagut upalungaijaut ilaliutipkainiaquuq:

- Ihumagijaugitunik kiujutinulu qanurinihainik;
- Naunaijarningagut qanurinihanik huurlu aturningagut;
- Tuhaumajutinik upalungaijaut; unalu
- Ilituqharninganik aturiaqaqtut ihuaqutikhat.

Atuni ukua ilagiarutit hunailiqaa uqautaujut naituugaluamik aaliujumi.

Ihumagijaugitunik Kiujuginulu Qanurinkhait

Piqquhiliqinikunni Tuugliujuq Ministaujunit, havakhutik taja Tuugliujut Ministaujunit Kamitiujuq, ihuaqhainiaquut ataniqtuijutinut qanurininganik ihuamgijaugitunik atulirningani. Qanurinkhaa naunaitiarniaquq ihuaqtumit aturiaqaqtunik naunaijarvingmik uqatiarmat aulaninginik, ataniqtuijutinik, havaanik kiujjutiniglu tamainit ilaujunit havaaqaqtunik ilagani Uqauhivut 2.0-miitunik Naunaitumik, ataniqtuinikut qanurinkhaa ilaqarniaqtuq:

- Naunaitunik havauhikhainik atuni ihumagijaugituup timiujup kamitiujuuplu ilaunigaqtut atulirningagut havagviujumi ukiuqaqtumilu quliriini, ilaujjutiningilu, ataniqtuininginut hakuqhingninganik, hunanigliqaa pijutinik, qanurininganik, ilaujutinik, kiujjutinik, atuqtitaulaaqtulu, aturiagani pijariaqarningini ihuaqhaqtauningnilu, titiqijut ikajuutainik ahiiniglu ihuaqtunik aturiaqaqtunik, unipkariami aturiaqarniginik, makpiraata havaani atautimiuningini havaktut, tuhaumajjutinulu havauhikhamik. Timiujut ilauningit naunaitiarniaquq aturiaqarninginut naunaiputini ilaqarniaqtuq tugliujunik ministaujunit kituliqaalu aturnigaqtut kavamaujumi kamitiujut, Inuit Uqausinginnik Taiguusiliuqtinillu, uqauhiliqinikut Kamisinaujuq, havagviujumi havaktit, kinaluliqaa Inuktut Uvivititulu ihuaqhaijit iniqhimajunik ikajuqturiagani atulirninganik.
- Naunaitut uqatiaqhimajuniglu havaanik ataniqtuijutiniglu tamaini uplalugaijaut atulirningagut, amiriningagut, mangit atuqtukhanik, naunaijarningagut, amiriningagulu, iniqtiqhimajut agiqtauhimajulu pijariaqaqtat.

Ilagijaani Atulirningagut palungaijaut, Havagviujuq Piqquhiliqinikut Iltarijauhijuniglu Uqauhirnik Havagviujuniglu ihuaqhaijuluarniaquq, tikuaqhiniqululu maningnik, qanurininganik, pitquhirmik, havaktuniglu aturiaqaqtunik pijaagani ajuruirninganik ikajuqtuturiagani upalungaijainiq, atulirningagut, tuhaumajjutiniglu munariningagulu Uqauhivut 2.0-miituuq. Ilagiarutaa, Havagviujuq pihimainarniaquq ikhivautaulutiglu havagviujuni uqauhiliqinikut ihuaqhaijini ikajuqtiriini.

Havagviujuq uqarvigijaulraaqpangniaquq ihuaqtaulunilu tamainit havagviujunit inuilu havagviinit. Ikajurniaqait pivagiagani aulanirijamingni, havaktikhaqhiurnigini, ajuiqhajjutini, amirijutini, naunaijainigani, ilituqhajjutinilu maniliqjutinik aulaningini havaarjainilu.

Atuni havagviujuq, inuit havagviit, hamliujut, nunani Inuit timigijait nanminiglu havaaqaqtut pipkagauniaquut ikajuutikhainik pivalianingani nanminik uqauhirmik atuqpalianingagut upalungaijautinik. Ukua upalungaijautit uqatiarniaquq timiujunit naunaitunik hulijutikhainik, naunaijautihanik qanurilininginiglu pivagiagani iniqtigakhat uqautaujut uvani makpiraami.

Piqainariagani taimaiginarninganik ajikiiginarninginiglu, pijutaujuniglu amirijutinik naunaijautiniglu, Ilitquhiliqijit Inuujuhirnilu pipkainiaquq uqauhirmik upalungaijaunmik ajikuhiuqtakhamik pijutiqaqtumik atuni ihumagijaujumik. Naunaitiaqhijautit hulijutikhat ilagani atuni havagviujumi uqauhirmik upalungaijaunmi tungaviuniaquq aipagutuaraagat aulaningagut unipkaap Ministajumit Uqauhiliqinikut uqauhiqarluni aulaninganik atulirningagut Uqauhivut 2.0gujuup.

Naunaijarningagut Qanurinkhaa Ihumagijaujurlu Aturninga

Qajangnaqtuq ihumagijuaninga ihuaqtumik atulirninganik Uqauhivut 2.0-miituq naunainiaqtuq, amirijutautiarluni, naunaijagauluni aulaninga naunaijarningagulu atuqtuq, pijutigilugit naitumiglu uqauhiujumi iluingaumajumi ihumagijaujunik atuqtumik. Pijutaujuq ilaliutijaagani una atulirningagut upalungaijaunmi aturiagani aulaninga amirijutinut ihuaqhautilu havaarijaagani atuqhimaaginarluni uvani atulirningagut pigikhaqarningani.

Uigua atulirningagut upalungaijaut pijutiqaqtuq naunaijarninganik:

1. Pipkaijutauniaquq naunaijarningagut ihumagijaujunik atuqtumik naunaijarningani Uqauhivut 2.0-miituq;
2. Uqatiarniaqaa naunaijarningagut qanurininganik ilaqarluni atulaaqtunik qanuriliuruhirnik;
3. Tikuaqhinaquq havauhiri kagiqhijutinik atutaujukhanik naunaijautini; unalu
4. Ilaliutilugu naunaijarnikut nahautinik ajikutainik ihumagijaujuup atuqtuup, naunaijarninginiglu apiqutaujut, naunairuti, naunaipkutaulaaqtulu ihuaqatikhat.

Ilitquhiliqijit Inuujuhirniglu hivuliqhurluarniaqut pivalianingani una atuqtukhaq upalungaijaunmi tamaini, ikajurlugilu havagviujut pivalianingini nanminik amirijutikhamingnik pigiarutinik pipkaijaamingni uqauhirmingnik amigaituni, kavamanilu tamaini amirijutinik qanurituuninganik. Ilitquhilliqijit Inuujuhirniglu: uqatiarniaqait iliturijutit naunaijariagani aulaninga amirilugilu pigiarutit, iniqhilutik havauhikhanik naunaijautikhat naunaijariaganilu naunaipkutit, ihuaqharlugit atautimukhimajut ilituqharninginiglu upalungaijaunmi qanurilininginik atuqtitainiglu, ikajurlugit ihuarnikhat ilaujuut tikuaqhijaagani tajjaugluaq ihuaqhautikhanik, pijariaqaliraagat, unipkaarlutiglu pijariaqalirumik atautimuktiqhimajunik qanurilininginik.

Ajurnainingani, qanurininga aturniaquq tajja atuqtunik napaktigaujuniglu ikajulaaqtunik amirijutinik, naunaijainikut aulaninganik, naunaijainirmik, tamangni kavamani humiliqaak havagvujunilu. Ilagiarutikhat hunaliqaa tamaita Uqauhivut 2.0-miitut pijutaujut naunaijaqtauninginik aulaninginik ihuaqhaqtaujaagani ilagiarutikhanik ukunani tajja atuqtuni.

Qajangnaqtuq ilagijaa naunaijarnikut qanurinihaanik tikuaqtauninganik havauhianik naunaipkutinik. Ukua naunaijalaaqtut amigainigini tuutqirninginilu pijutaujunik aktuutaujunigluniit naunairutaujut qanuraaluq pijutaujuq pijauninganik, titirarningit naunaijarningilu aalaguutivangmata pihimajunik hulijutimit upijutimiluniit. Naunaipkutit katitirninganit, ihivriurninganit, ilituqharninganilu, naunaijarninganik qanurininganik naunaipkutauniaquq, ilituqharlugu, unipkaarlugulu qanuraaluk naahurijaujut pijutit, pipkagaujut, qanurilininginiglu iniqtigaujunik.

Tuhaumajutit

Atulirninga Upalungaijaut Uqauhivut 2.0-mi ilaqarniaqtuq tuhaumajutinut upalungaijaunmik hivuniqhijutit upalungaijaunmik qahagiagani ukunanga aturumajunit, nalaumajuniglu. pinarikpaktunilu, ajjikiiniglu tuhaqtijutinik pipkagauvagiagani ahiani timiujumilu. Tuhaumajutit titirautilu ikajuutaujulu tuhaumajutitini ihuaqutit ilaujutiqaarluaqtut kagiqhitaqpagiagani apluriarutikhat GN-kut upalungaijaktait atuqtakhatik amigaiqpaaliriagani qafiuningit Nunavunmiut iliahtut uqaqpaktulu Inuktut ikajurlugilu ilitarijauhimajut uqauhiliqinikut ihumaqhuutainik Nunavunmi. Tuhaumajutinut upalungaijaut tarijaarniaqtuq tamainik atuqtuni kavamani tuhaumajutinik atuqtunik havauhikhaniglu, ajurnaininganulu , aturniaquut tajja atuqtunik napajuniglu timiujumi ahianilu tuhaumajutitini.

Ihuaqutit

Agiqtaulraarninganit hivuliujuup Uqauhivut Upalungaijautip, Kavamat Nunavunmi iniqhihimajut 5miliatalamik Inuktut Uqauhirmik Atulirningagut Manikharvikhamik ikajuriagani uqariiqtauhimajunik ilagani Uqauhivut upalungaijaunmi. Manikhaakhat atautimit munarijaujut Ilitquhiliqijit Inuujjuhirniglu havagviujumit, agiqatiriigutiqaqhutik tamaita havagviujulu inuulu havagviinit atulirningagut manikhaqpaktunik.

Kivgaqtuqhugit Kavamat Nunavunmi, Ilitquhiliqijit Inuujjuhirniglu havaaqaqtulu munarijaagani pigahuinit ilaujunit kavamatuqaanit manikhaanik ilagani *Kanatami Nunavunmilu Agiqatiriigut Uivivitut Uqauhirni Ikajuutinik Inuktulu Uqauhirnik 2016-mit 2020mut.*

Aulaqtiriirlutik 2018mit 19mut, kavamatuqaanit ahivagaujut Inuktut Uqauhirni atuqtukhanik havaami 5.1miliatalaujuq ilagani Agiqariigutip, avatqumajurlu 4miliatalamit Uivivitu Uqauhirnut ikajuutinik.

Ilagijaani atulirningagut upalungaijarninganik aulaningani, Piqquhiliqinitkut naunaijainiaqut ilagiarutikhanik maningnik atuqtukhani ukiumi pijariaqaqata atuliriagani tamaita tikuaqtauhimaut atulirumajuajut uqautaujut Uqauhivut 2.0-mi ilagijailu uqauhiliqinitkut pitquhijut, havaat, ikajuutilu. Akhuuqhimaarniaquq naamajunik atuinaqtukhaniglu kavamatuqaanit ihuaqutinik munarihimaaginarigani atuqtiqpaalirlugulu ilitarijahimajunik uqauhirnik ukiuqtaqtumi, uqautaujumi Nunavunmi maligani aturiaqaqtunik. Qiniqhimaginarniaqturlu kanatami ilitarijauninganik Inuktut uqauhiq atuqaaqtauninganik ilitarijauninganiglu uqauhirnik Kanatami nunagijaptingni ukiuqtaqtumi.

